

Entrevista a Núria Cadenas

“Les utopies no existeixen”

Núria Cadenas acaba de sortir de la presó. Té 22 anys. En aquesta entrevista parla d'ella, de les persones que estima, de les seves companyes. Però també parla de les presons, dels seus carcellers, i dels seus jutges. I assegura que ni perdona ni oblida.

Una casa acollidora a Ger, a la Cerdanya. Fora, tots els colors de la tardor i la primera neu, que brilla il·luminada per un tímid sol als cims del Puigmal i del Cadí. Dins, una llar de foc que dona calor a l'àvia i un foc que escalfa l'enyorada escudella. I un altre foc, el gos, que després de quatre anys, no la reconeix. Però ha tornat, és la Núria real. Ja no és la Núria de l'adhesiu, del cartell, o de la samarreta reivindicativa. Aquella Núria que neguitejava la consciència de molts, que ens recordava que hi ha alguna cosa que no acaba de funcionar. Mentre parlem al menjador, el telèfon no deixa de sonar. La monja de la presó, la Milagros, els amics, càrrecs institucionals, artistes, truquen per felicitar-la. En un matí, una petita radiografia de la solidaritat que ha desvetllat el seu cas, per sobre de diferències ideològiques o socials. No es deixa atabalar, vol compartir l'alegria amb els altres, sense fer diferències. I s'ofereix per ajudar els qui s'han quedat.

És la Núria de 22 anys. La que ha conegut cinc presons en quatre anys. Aquella a qui encara molesta el sol quan contempla la plana pirenenca. Els seus ulls, que ara redescobreixen el paisatge perdut, estan acostumats a la foscor. La foscor de la cel·la, del pati, de la cabina de comunicació. La foscor, més greu encara, de la seva peripècia jurídica: absoluta de pertànyer a Terra Lliure –tot i les seves “intenses inquietuds catalanistes”, deia la sentència–, però condemnada per suposades accions violentes que ella no es cansa de negar.

Ara ja és al carrer, i és feliç. “Tot ho troba bonic, tot li agrada”, comenta el pare. I és la mateixa de fa quatre anys: jove, dona i independentista. Té les coses clares, parla amb decisió i il·lusió, però desconfia. Les respostes són breus,

contundents en algun cas. En altres dubta. Han passat moltes coses durant aquest temps. La Núria presonera conscient és més parladora que la Núria dona, o que la Núria a partir d'ara. Hi ha incertesa immediata, davant la realitat, no de fons. Perquè totes tres són la mateixa. En la Núria, la felicitat va acompanyada d'una certa por de la llibertat. Tres dies després de sortir, la primera és la que guanya.

—Es difícil, explicar el que sento. Molta emoció, ganes d'abraçar la família, els amics... Gairebé ni sents res, com si flotessis. És molt estrany. Encara no m'ho crec.

—*El primer que vas fer és anar cap a la Cerdanya.*

—La Cerdanya és la terra. És la imatge que m'ha acompanyat sempre, em portessin on em portessin. Més que Barcelona, és el verd de la Cerdanya el que portava a dins. Però abans em vaig aturar a Fraga, a la frontera.

—*L'àvia ha tingut un protagonisme important en el llibre de cartes teves que es va publicar. ¿Què us vau dir quan us vau trobar?*

—Res. Ens vam posar a plorar totes dues. Res més.

—*¿És difícil estimar des de la presó?*

—Sí... Sí, és molt difícil. T'ho has d'agafar d'una altra manera. La relació es limita molt, a les cartes, a les visites. Perds el contacte de cada dia. També acabes idealitzant molt algunes coses... És difícil, però es pot.

—*¿Creus que s'ha comès una injustícia amb tu?*

—Amb mi i amb molta gent. És injust que una persona estigui a la presó. És injust per a tothom, jo o qualsevol altre.

—*¿Continues afirmant la teva innocència?*

—¡Home, i tant! No he fet res de dolent.

—*¿Per què creus que et van empresonar?*

—No ho sé. Potser perquè em tocava. Vés a saber. Això, cal preguntar-ho a ells.

—*¿Els odies, a ells, o els perdones?*

—¿Que si perdono? No, no. Ni perdono —ni oblidó, a més a més—.

—*¿Qui ha estat el teu carceller?*

—En Rafael Vera i molta gent.

—*¿Què t'ha ajudat a anar passant cada dia a la presó?*

—La gent, principalment la gent de fora. La que m'ha fet arribar el seu caliu, sempre, d'una manera o altra. T'ajuda moltíssim.

—*¿Com era un dia de cada dia a la presó?*

—A les vuit, el primer recompte. Vivia amb dues basques i una presa social. A les vuit et llesves, et fas el llit, arregles l'habitació i a les nou cap a gimnàstica o a l'escola, quan ens hi deixaven anar.

—*¿No podies anar a l'escola sempre que volies?*

—No, a vegades t'obligaven a quedar-te a la cel·la, sense més explicació. A les deu tornaven a obrir les cel·les i anàvem a comprar a l'economat, recollíem la premsa... A quarts d'una tornaven a tancar fins a la una, que sortíem per anar a dinar. Era un continu tot el dia. Tornàvem a la cel·la; a les tres, recompte, i a les quatre tornaves a sortir, a algun taller, i a quarts de set a la cel·la. I de nou, a les set, per sortir a sopar. A dos quarts de vuit a la cel·la, fins a dos quarts de nou, que sortíem per últim cop, fins a dos quarts de deu. I a les onze, apagaven la llum.

—*¿Us limitaven la premsa o les notícies de la TV?*

—No, bé... sí. El que passa és que la premsa t'arribava sempre tard, i en alguna època desapareixien exemplars de revistes. Són coses que mai no saps. Si

els sembla que és massa subversiu, no ho veus. El director em va dir que rebia massa "pamfletos subversivos". Tot passa per censura prèvia, i si et posen "visto", és que ja ho pots llegir.

—¿Les cartes també?

—Sí. Estava obligada a lliurar obertes les cartes que escrivia, i si els semblava bé, les enviaven. I les que rebia, me les donaven obertes. Una vegada, fins i tot, només em van donar la fotocòpia d'una carta que m'havien enviat. Algun cop, una carta ha trigat sis mesos a arribar a les meves mans.

—¿Et van obligar a escriure en castellà?

—Sí, quan era a la presó de Múrcia. Bé obligar-m'hi, no m'hi obligaven, però si l'escrivia en català, la carta podia sortir al cap de tres anys.

—¿Per què t'has negat sempre a acollir-te als beneficis penitenciaris?

—La presó sempre intenta posar-te trampes. Una vegada a Múrcia em van oferir destinacions —feines— com ara rentar la merda dels funcionaris, rentar l'escola, etc., a canvi d'un vis-a-vis més. El director també ho va dir a la mare. Sempre juguen amb la família i amb les ganes que tens i tenen de veure't. Volen domesticar-te, dur-te pels seus canals per arribar a controlar-te. Intenten que els reconeguis l'autoritat.

—¿Amb els presos polítics hi ha més pressions?

—Sí. Censura, només en tenim els polítics. Et fan un estudi individualitzat per conèixer els teus punts dèbils i poder-te putejar més.

—¿Què vol dir això d'un estudi individualitzat?

—En tot moment t'estudien, buscant els punts flacs. Estan sempre a la que salta i has d'estar sempre vigilant, no et pots fiar de ningú, allà dins. Hi ha companyes que són maques, però tu no saps mai per quant es poden vendre i per què.

—¿Alguna vegada t'han ofert el perdó?

—Sí. Aquesta és una història que es repetia cada ics temps. Per exemple et pot venir un educador, et fa preguntes, en pla molt fill de puta sempre. O per exemple, pot ser el mateix jutge que ho ofereix a la mare directament, dient-li que si signo això o explico no sé què, que sortirà al carrer. T'ho insinuen de mil maneres. Vénen de pare bo, dient-te que quan ets jove ets molt exaltat..., i bajanades d'aquestes.

—¿T'has de penedir d'alguna cosa tu?

—De res.

—D'aquest temps, també en deus tenir records positius...

—Molts, moltíssims. Sobretot la gent, les noies que he conegut. De totes les coses que m'han pogut fer, només val la pena per haver conegut la gent que he conegut. Són fantàstiques..., però fantàstiques.

—¿En quin sentir?

—Home, pots arribar feta un nyap de

C PUÉRTOLAS

“Ser jove a Catalunya i pensar determinades coses és bastant perillós.”

comissaria, i et trobes amb una gent que t'obre els braços, que et pot donar des d'unes calces fins a cervesa, el que faci falta. A mi m'han ajudat moltíssim.

—¿Per què t'han canviat tants cops de presó?

—¿Per què? ¡Això dic jo! Perquè empenya. Un trasllat destarota. Les presons són diferents, la gent és diferent, perds coses en el trasllat. Quan he sortit se

C PUÉRTOLAS

“Ningú no és de ferro o de pedra i jo tampoc no sóc cap superdona.”

m'han quedat la bossa. No et donen les cartes que arriben a la presó anterior, tot i que saben de sobres on ets, etc.

—¿Què has après a la presó?

—No ho sé, moltes coses. Des de fer polseres a defensar-me.

—¿De qui?

—De moltes coses. A fora pots dir, aquí

som nosaltres i allà són ells. A dins ets tu i el funcionari, que en qualsevol moment et pot fotre una pallissa o provar de vendre't una pel·lícula. Sempre estàs a la defensiva.

—¿A tu t'han apallissat?

—A mi no, però jo he vist pallisses. N'he vistes i n'he sentides. És una pràctica diària. Deu funcionaris et poden despullar, emmanillar-te al llit i apallissar-te tota la nit. És terrible. Pot ser la guàrdia civil, o un funcionari borratxo a qui se li creuin els cables. I si ets pres polític, ho pots denunciar i saps que sortirà al carrer, però, als presos socials, els fan barbaritats i no se n'assabenta ningú.

—¿Fins a quin punt aïlla o incomunica una presó?

—Doncs molt, molt. Intentes trencar-ho per totes bandes, però al final gairebé ho aconseguixen. Estàs limitada per a tot.

—¿Què vas pensar el dia que el jutge et va absoldre de pertànyer a Terra Lliure, però continuaves empresonada i a més feia constar les teves “intenses inquietuds catalanistes”?

—Em va fer molta gràcia, perquè al final ja t'ho prens a la broma. T'empenyes però dius: ja no sabeu ni què fer. Sou els mateixos jutges de sempre, heu canviat el nom, però sou els que heu estat tota la vida putejant-nos. No ha canviat res. Són aquí, i hi són pel que són. I si no t'enganxen per una cosa, t'enganxaran per una altra. Si ets català, tens més possibilitats que t'agafin per qualsevol cosa.

—¿La figura de pres polític és reconeguda jurídicament?

—Jurídicament, no. Les diferències, les fan ells i les fas tu. A vegades les noies m'ho deien: Tants anys que fa que ets a la presó i estàs tot el dia rient. És clar, ¿què has de fer, has de plorar pels passadissos? T'ho plantejges diferent. Has de treure'n alguna cosa de profit, o per a tu o per als altres. Ells, els funcionaris, també et fan la diferència. Si el reglament posa que no es pot intervenir la correspondència, excepte en els casos de “terrorismo”, la diferència ja és feta.

—¿En aquest temps sempre has estat optimista?

—No, hi ha moments molt difícils, per moltes coses. Ningú no és de ferro o de pedra, ni jo sóc cap superdona. Tires endavant com pots.

—¿Et fa por la llibertat?

—Et diria que em fa pànic, però no queda gaire bé. És veritat, fa molta angoixa. Trobar-te de cop que tot ha canviat, i que tu mateixa has canviat fa por.

És estrany, perquè quan ets allà dins penses sempre en el dia que sortiràs.

—*¿Et fa por ser un mite?*

—*¿Un mite? No ho sé. És estrany, és estrany trobar-te amb la reacció de la gent. Et trobes que hi ha gent que t'ha posat en un pedestal i, al cap i a la fi, tu ets una persona com qualsevol altra. El que passa és que t'han passat unes coses concretes en un moment concret. No tinc res de l'altre món, i fa por que la gent et vegi tan...*

—*Els Pets i Joan Amèric t'han dedicat cançons. ¿T'agrada?*

—*¡Sí, uf! Allà dintre.. Molt, fa molta il·lusió i dona molta moral. Ahir em va trucar el Joan Amèric i gairebé que em desmaïo.*

—*¿Ets el símbol de l'independentisme radical?*

—*Això dels símbols és molt relatiu, molt relatiu.*

—*¿T'has sentit instrumentalitzada alguna vegada per algú o per alguna organització?*

—*No ho sé. Hi ha instrumentalitzacions i instrumentalitzacions. Penses que al cap i a la fi, si ets aquí dins, és normal que t'usin. Depèn de per a què. Si perquè l'independentisme tiri més endavant, o perquè es desvetllin consciències, què hi farem. Per això hi som, perquè ens usin.*

—*Vas sortir de la presó aixecant el puny. ¿Continuaràs lluitant?*

—*Si em deixen, sí; i si no em deixen, també.*

—*¿On?*

—*On, no ho sé. A Maulets m'imagino. Encara no ho sé.*

—*¿Com vas viure la dissolució de Terra Lliure?*

—*Vaig llegir-ho a la premsa.*

—*¿I què vas pensar?*

—*Vaig llegir-ho i vaig pensar el que pot pensar qualsevol.*

—*Continues pensant que són vàlides totes les formes de lluita?*

—*Continuo pensant que, si et peguen, et defenses. I si parlem de violència, parlem de quina violència i de qui. Parlem de la policia, parlem de les tortures. Em sembla absurd que, si vols fer un dibuix i tens tres llapis, només en facis servir un. Ara, també s'ha de trobar el moment de fer servir cada llapis.*

—*¿Com veus el projecte d'ERC?*

—*¿Quin projecte? No el conec.*

—*Doncs els vots que va treure amb el lema "Cap a la independència".*

—*S'ha de diferenciar. Em semblen bé els 200 mil vots cap a la independència, em sembla bé el creixement que hi ha de l'independentisme. És que no puc dir que no. La gent ha votat per la independència. Altres coses em semblen una enganyifa. Des de dins saps el que han intentat fer amb tu i amb altra gent. Sempre hi estaré a la defensiva, amb ERC.*

—*¿Què t'han fet?*

—*No és el que m'han fet. És la visió que en pugui tenir jo des de dins. Han fet un trist paper.*

—*¿Et van venir a veure?*

—*Sí, i a mi em faria vergonya anar en una presó en aquestes condicions. Jo tenia totes les limitacions per a veure la família i els amics. Ells es presentaren un dia a un quart de deu, amb el temps just per a explicar-te no sé què en mitja hora, perquè a*

"Tot està per fer i tot és possible"

Moltes de les cartes de Núria Cadenas acabaven amb aquesta frase, amb l'afegidura d'un convençut "Guanyarem!". I és que ella no creu en les utopies, creu en la força de les idees. Per ella, les utopies són l'excusa en què es refugien aquells a qui fa mandra lluitar o els qui han renunciat a les seves idees en nom de la sagrada raó. La raó ha tingut presonera una idea durant quatre anys. I així ho ha entès molta gent, des del Brasil a Moscou.

tres quarts de deu havia d'estar supertancada. Va ser una visita esperpèntica. No m'explicaren res, em parlaren d'unes gestions que jo desconeixia i que tampoc no volia conèixer. Un em parlava mirant a terra, els altres dos callaven, mirant al sostre. Em vaig sentir com una dotzena d'ous que s'ha d'anar a vendre o a canviar a no sé qui.

—*Alguns dels qui estaven amb tu fa anys, avui estan a ERC. ¿S'han equivocat?*

—*No ho sé, no hi he parlat.*

—*Hi ha independentistes bons i independentistes dolents?*

—*No, només hi ha independentistes.*

—*Entre la Núria Cadenas que va entrar a la presó i la que va sortir, ¿quines diferències hi ha?*

—*Moltes, moltes. Són quatre anys, i quatre anys et marquen per moltes coses.*

I a banda, surts de cop i volta, i no saps com estan les coses aquí. Entre el que ha canviat a fora, perquè ha canviat força, i el que has canviat tu mateixa, és bastant diferent. Sóc més desconfiada, més dura en algunes coses i més sensiblota en altres. No ho sé, és molt estrany.

—*¿Tens la sensació que t'han pres un tros de la teva joventut?*

—*Sí, me l'han robada, però alhora he rebut moltes coses. Ells m'han robat, però la gent m'ha regalat moltes coses.*

—*Des de la presó, l'evolució del món passa com una pel·lícula?*

—*Gairebé. Sempre mires de seguir una mica les coses, però esparvera. El mur de Berlín ja no existeix... Ara, per exemple, em fa por tornar a la Barcelona olímpica. ¿Com me la trobaré? Té tela.*

—*El teu cas ha despertat solidaritats que van més enllà de les afinitats ideològiques o partidistes, i fins més enllà de les fronteres estatals. ¿Per què ha estat així?*

—*Sobretot per la campanya que s'ha fet a fora. És un cas bastant flagrant, i quan la gent el coneix, s'enfada. És normal. Jo vull fer entendre que, a mi, em va passar allò en aquell moment, però és igual. Podria haver estat qualsevol persona. De divuit anys, o de disset o de vint. Ser jove a Catalunya i pensar segons quines coses és força perillós. Els pares s'han mogut molt i hi ha hagut feina.*

—*¿Hi ha una solidaritat que t'hagi agradat o sorprès especialment?*

—*És que és molt, no es pot explicar. Des d'un nen que t'envia un dibuix d'una caseta i posa "per a la Núria", fins a un avi de no sé on que t'explica la seva vivència a la guerra. Després la cançó d'Els Pets... Són mil coses. He rebut cartes des del Brasil a Moscou.*

—*¿Quines són les teves il·lusions a partir d'ara?*

—*Que algun dia guanyarem, ¿no?*

—*Si algú et definís com una noia utòpica, que li respondries?*

—*Que les utopies no existeixen. S'ha de lluitar perquè tot està per fer i tot és possible.*

—*¿Qui podrà més, tu o ells?*

—*Ja ho veurem.*

—*¿D'on treus la força?*

—*De la gent de Catalunya.*

Pere Martí